

Comparison of the Effects of Political Decisions in the United Nations General Assembly and Economic Decisions on the Attraction of Foreign Direct Investment in Developing Countries

Mohammadhossein Peyrovi¹

Rahman Saadat²

SyedKomeil Tayebi³

Abstract

Due to the importance of foreign direct investment and its role in providing capital and technology for developing countries, and being a variable as a function of economic and political variables; it is necessary to compare the effects of these two categories of variables. This issue becomes important due to the imposition of sanctions against countries in the past years. This issue has been investigated in the current research using the variable of similarity of votes in international issues and the similarity of economic decisions (demand). In this regard, to calculate the similarity actions in foreign affairs, the similarity of votes in the United Nations General Assembly and the Linder index have been used to evaluate the similarity in economic decision making. To make this comparison, the Gravity model and the Panel ARDL method have been used to explain the accumulation of foreign direct investment of Group 7 countries in some selected developing countries between 2006 and 2019. Estimating this model shows that these two variables significantly affect the attraction of foreign direct investment in the long term. In addition, the estimated coefficient for the vote similarity variable is larger than the estimated coefficient for the Linder index. Therefore, the similarity in foreign policy plays a more important role in attracting foreign direct investment. Thus, creating and promoting economic ties with neighboring countries can have positive effects on the attraction of foreign direct investment.

Keywords: *Foreign Direct, United Nations General Assembly Preferences, International Relations, Sanctions.*

JEL Classification: *F21, F59, F51, D11.*

¹ Ph.D. Candidate in Economics, Semnan University. m.h.peyrovi@semnan.ac.ir.

² Associate Professor in Economics Dept. of Economics, Faculty of Economics Management and Administrative Sciences, Semnan University. saadatrah@semnan.ac.ir.

³ Professor, Department of Economics, University of Isfahan. sk.tayebi@ase.ui.ac.ir.

Introduction

This statement that "capital is the most important driving force for growth and subsequent economic development in countries" can be considered universally accepted by all economists (regardless of economic school of thought). As a result, all models of growth and economic development have been developed based on the accumulation of capital. Therefore, this question arises: How is it possible to strengthen the production structure and apply advanced technologies in countries that are facing a lack of capital? In this regard, researchers have shown great interest in foreign direct investment as a cover for the lack of capital in countries. Foreign direct investment is a type of investment that includes long-term relationships in which an economic unit in one country controls and benefits from a business unit in another country. Various studies indicate that successful countries in attracting FDI can provide the necessary conditions for positive future for multinational companies (as the most important players in the field of foreign direct investment). Furthermore, one of the main motivations for developing countries to attract foreign direct investment is mentioned as transferring and acquiring the necessary technologies to improve the productivity of domestic enterprises.

However, what leads to the attraction of this type of investment in developing countries (as the main applicants for capital and technological inputs) has always been a challenging issue. Some thinkers mainly focus on economic variables (such as economic openness, infrastructure availability, developed financial markets, etc.), while others do not find them sufficient and rely on non-economic factors, mainly derived from political science and international relations. According to them, the economic actions of individuals and companies are influenced by international political alignments, and therefore achieving economic development is only possible within this framework. This issue has become important in recent years with the popularization of the use of sanctions (meaning the use of economic tools to change the political behavior of a country) among the great economic powers.

Methodology

This topic has been investigated in the current research using the variable of similarity in international issues and similarity in economic decision-making (demand). In this regard, the indicator of consensus expressed in the General Assembly of the United Nations has been used to calculate similarity in foreign policy, and, the Linder indicator has been used to evaluate similarity in economic decision-making. To carry out this comparison, the gravity model and the Panel ARDL method have been employed to explain the level of accumulation of foreign direct investment in selected developing countries among the Group of Seven countries from 2006 to 2019. Panel ARDL is a dynamic regression that allows for estimating the long-term relationship between variables while also considering short-term dynamics. This method is particularly useful to analyse the relationship between non-stationary time series data, as it can handle variables that are integrated at different orders.

The innovation in this research lies in the utilization of the similarity variable expressed in the General Assembly of the United Nations (as an indicator of similarity in foreign policy positions) and the Linder index (as an indicator of similarity in economic decision-making) to explain foreign direct investment. Additionally, this study has also compared their effects on the dependent variable.

Voting in the UN General Assembly has been the focus of researchers since the establishment of the United Nations. In these studies, the UN General Assembly is recognized as a forum where broader patterns of behaviour in world politics can be observed. Drawing inspiration from behavioural revolution and advances in methodological approaches to studying voting behaviour, these studies aimed to identify voting blocs and dimensions of competition in global politics.

Consumer preferences is one of the variables that can measure the similarity of the level of development in societies. In view of this issue and based on the Engel's Law, Linder proposed that per capita income could be used as an indicator for preferences (an abstract concept). Research indicates that countries with higher per capita income demand high-quality goods, while countries with lower per capita income demand low-quality goods. As a result, countries with similar per capita incomes have similar demand structures and are likely to demand similar produced goods. In addition, firms in a country are generally keen to produce goods that have large domestic markets and can only export the surplus. In other words, in this theory, the supply structure of goods and services in countries has low flexibility. Therefore, if there is a product, it is more likely to be exported to a region where the difference in per capita income or preferences with the country of origin is minimal. Foreign Direct Investment (FDI) are seen as a stage after exporting a product and in line with the efforts of multinational companies to reduce total product costs, so the above arguments can also be applied to it. Therefore, it is expected that the reduction of per capita income difference in countries will increase the possibility of increasing this type of investment among them.

Results and Discussion

The estimation of the model introduced in the long run indicates that the similarity index in the United Nations General Assembly and the similarity index in consumer demand preferences and structure significantly affect attracting foreign direct investment. The estimated coefficient for the similarity variable is higher than the Linder index, so it can be concluded that the existence of similarity plays a more important role in foreign policy. Based on this, and considering the imposition of economic sanctions against other countries by Western nations, developing countries seeking to attract foreign direct investment must either align with the dominant international political system or seek to strengthen economic ties with politically aligned countries.

Based on this and considering the imposition of economic sanctions against other countries by Western governments, e.g. the U.S and European Union, developing countries seeking to attract foreign direct investment must either align with the dominant international political system or seek to strengthen economic ties with politically aligned countries, e.g. China, Russia, Brazil, etc.

فصلنامه نظریه‌های کاربردی اقتصاد/ سال یازدهم/ شماره ۲/ تابستان ۱۴۰۳/ صفحات ۶۲-۳۵

مقایسه اثرات تصمیم‌های سیاسی در مجمع عمومی سازمان ملل و تصمیم‌های اقتصادی (تقاضا) بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای در حال توسعه^۱

محمد حسین پیروی

دانشجوی دکتری اقتصاد بین‌الملل دانشگاه سمنان، *m.h.peyrovi@semnan.ac.ir*

رحمان سعادت^۲

دانشیار اقتصاد دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اداری دانشگاه سمنان، *saadatrah@semnan.ac.ir*

سید کمیل طیبی

استاد اقتصاد دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه اصفهان، *sk.tayebi@ase.ui.ac.ir*

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۱۸

چکیده

با توجه به اهمیت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و نقش آن در تأمین سرمایه و فناوری برای کشورهای در حال توسعه، و با نظر به اینکه این متغیر تابعی از متغیرهای اقتصادی (مانند بازبودن اقتصادی، فراهم بودن زیرساخت‌ها، وجود بازارهای مالی توسعه یافته و...) و سیاسی است؛ ضروری است اثرگذاری این دو دسته متغیر با یکدیگر مقایسه شوند. این موضوع با توجه به وضع تحریم‌های اقتصادی علیه کشورهای طی سال‌های گذشته اهمیت می‌یابد. این موضوع در پژوهش حاضر با استفاده از متغیر اشتراک نظر در مسائل بین‌المللی و تشابه تصمیم‌های اقتصادی (تقاضا) مورد بررسی قرار گرفته است. در این راستا و به منظور محاسبه شباهت در سیاست خارجی از شاخص اشتراک در آراء ابراز شده در مجمع عمومی سازمان ملل متحد و برای ارزیابی شباهت تصمیم‌گیری اقتصادی از شاخص لیندر استفاده شده است. برای انجام این مقایسه، از مدل جاذبه و روش Panel ARDL برای توضیح میزان انباشت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی کشورهای گروه ۷ در برخی کشورهای منتخب در حال توسعه در بین سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۹، استفاده شده است. برآورد مدل نشان از آن دارد این دو متغیر در بلندمدت تأثیری معنادار بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دارند. همچنین ضریب برآورد شده برای متغیر شباهت آراء بزرگ‌تر از ضریب برآورد شده برای شاخص لیندر است، لذا می‌توان دریافت که شباهت در سیاست خارجی نقش مهم‌تری در جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی ایفا می‌کند. لذا ایجاد و ارتقاء پیوندهای اقتصادی با کشورهای همسایه می‌تواند اثرات مثبتی بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی داشته باشد.

واژه‌های کلیدی: سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، مجمع عمومی سازمان ملل، ترجیحات، روابط بین‌الملل، تحریم

طبقه‌بندی JEL: F21، F59، F51، D11.

^۱ این مقاله مستخرج از رساله دکترای نویسنده اول در دانشگاه سمنان است.

^۲ نویسنده مسئول

۱- مقدمه

این گزاره که «سرمايه اصلی‌ترین نیروی محرکه رشد و به دنبال آن توسعه اقتصادی در کشورها است» را می‌توان مورد وفاق تمام اقتصاددانان (صرف نظر از مکتب اقتصادی) دانست. از این رو تمام الگوهای رشد و توسعه اقتصادی بر اساس انباشت سرمايه توسعه یافته‌اند. بر این اساس سوالی که مطرح می‌شود این است که تقویت ساختار تولید و اتخاذ فناوری‌های پیشرفته در کشورهایی که با کمبود سرمايه مواجه هستند چگونه امکان‌پذیر است؟ در این مسیر پژوهشگران، توجه زیادی به سرمايه‌گذاری مستقیم خارجی^۱، به عنوان عامل پوشش دهنده کمبود سرمايه در کشورها، نشان داده‌اند. سرمايه‌گذاری مستقیم خارجی، نوعی از سرمايه‌گذاری است که متضمن روابط بلندمدت باشد و در آن بنگاه اقتصادی مقیم یک کشور بر بنگاه مقیم در کشور دیگر کنترل و از آن منافع پایدار داشته باشد (آنکتاد^۲، ۲۰۱۷). مطالعات مختلف حاکی از آن است که کشورهایی موفق به جذب این نوع سرمايه‌گذاری می‌شود، که هم زمینه‌های لازم جهت جذب آن را فراهم کنند و هم بتوانند آینده‌ای مثبت برای شرکت‌های چندملیتی^۳ (به عنوان مهم‌ترین بازیگران عرصه سرمايه‌گذاری مستقیم خارجی) رقم بزنند (پاول و فلیسانو کسترو^۴، ۲۰۲۱). علاوه بر این، از جمله اصلی‌ترین انگیزه‌های کشورهای در حال توسعه برای جذب سرمايه‌گذاری مستقیم خارجی، انتقال و کسب فناوری‌های مورد نیاز در جهت بهبود بهره‌وری بنگاه‌های داخلی ذکر می‌شود. باید مد نظر داشت که مقصود از فناوری در این فرآیند نه فقط دانش فرآیند تولید و توزیع کالاها و خدمات، بلکه تخصص‌های مدیریتی، کارآفرینی و دانش حرفه‌ای است (سخنور^۵، ۲۰۱۹).

اما آنچه موجب جذب این نوع سرمايه‌گذاری در کشورهای در حال توسعه (به عنوان متقاضیان اصلی نهاده سرمايه و فناوری) می‌شود، همواره به عنوان بحثی چالشی مطرح بوده است. برخی از متفکرین تمرکز بیشتری بر متغیرهای اقتصادی (مانند بازبودن اقتصادی، فراهم بودن زیرساخت‌ها، وجود بازارهای مالی توسعه یافته و...) دارند؛ در

¹ Foreign Direct Investment (FDI)

² UNCTAD

³ Multinational Corporation (MNC)

⁴ Paul & Feliciano-Cestero

⁵ Sokhanvar

حالی که برخی دیگر، آن‌ها را کافی نمی‌دانند و از عواملی غیر اقتصادی، که بیشتر از علوم سیاسی و روابط بین‌الملل نشأت می‌گیرد، تکیه دارند. از نظر آن‌ها اقدامات اقتصادی اشخاص و شرکت‌ها متأثر گروه‌بندی‌های سیاسی بین‌المللی می‌باشد و لذا دستیابی به توسعه اقتصادی تنها در این قالب امکان‌پذیر است. این موضوع از آنجا اهمیت یافته است که در سال‌های اخیر استفاده از حربه تحریم (به معنای استفاده از ابزار اقتصادی با هدف تغییر رفتار سیاسی یک کشور) در بین قدرت‌های بزرگ اقتصادی شایع شده است. از این رو بررسی این موضوع در کشور ما اهمیت بیشتری دارد؛ چرا که، با اعمال تحریم‌های خصمانه توسط برخی کشورها، همواره برخی گروه‌های سیاسی با همین ذهنیت، به دنبال حل مشکلات و چالش‌های عدیده اقتصادی از طریق راهکار «حل و فصل موضوعات سیاست خارجی با جهان» بوده‌اند.

از سوی دیگر، وجود تشابه ساختارها و نهادها، با کشورهای صاحب سرمایه و توسعه‌یافته می‌تواند عامل مهمی در جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی برای کشورهای متقاضی باشد؛ چرا که این شباهت خواه ناخواه هزینه‌های ورود شرکت‌های سرمایه‌گذار به کشورهای جدید را کاهش خواهد داد (سزار و اسکوبار^۱، ۲۰۱۵). حال با توجه به این موضوع، سوال اصلی این مقاله را می‌توان به این‌گونه بیان نمود که «وجود شباهت‌های اقتصادی بین دو کشور بیشتر موجب ایجاد انگیزه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌شود یا شباهت‌های موضع‌گیری در موضوعات سیاست خارجی؟»

به منظور برآورد شباهت سیاست خارجی میان کشورها از شاخص اشتراک در آراء مجمع عمومی سازمان ملل متحد استفاده شده است. با توجه به اینکه هزینه‌های آشکار کرد تمایلات سیاسی که یک کشور در این مجمع متحمل می‌شود، نسبت به هزینه‌های درگیر شدن در سایر ابعاد روابط بین‌الملل کم‌تر است (وُتن^۲، ۲۰۱۹)، به نظر می‌رسد که این شاخص تقریباً نشان‌دهنده اولویت اساسی کشورهای رأی‌دهنده نسبت به طیف‌های سیاسی مختلف است.

همچنین برای ارزیابی شباهت ساختارهای تصمیم‌گیری اقتصادی از شاخص لیندر بهره گرفته شده است. با توجه به اینکه می‌توان از درآمد سرانه، به عنوان شاخصی برای

^۱ Cezar & Escobar

^۲ Voeten

ترجیحات (که مفهومی انتزاعی است) استفاده نمود، در این پژوهش از شاخص لیندر، که به صورت تفاوت میان درآمد سرانه دو کشور محاسبه می‌شود، استفاده شده است. مقاله حاضر از چهار بخش به شرح زیر تشکیل شده است؛ پس از تبیین موضوع و اهمیت آن، در بخش اول به اجمال به مبانی نظری بحث پرداخته شده است. بخش دوم به مروری بر مطالعات انجام شده اختصاص یافته است. در بخش سوم به معرفی مدل مورد نظر و برآورد و تحلیل آن پرداخته شده و بخش چهارم؛ جمع بندی و نتیجه گیری را شامل می‌شود.

۲- ادبیات موضوع

۲-۱- اثر متغیرهای سیاست بین‌الملل بر تعاملات اقتصادی میان کشورها

تأثیر بالقوه سطح روابط بین‌الملل بر تعاملات اقتصادی میان کشورها را می‌توان از سه جهت، با استفاده از نظریه مطلوبیت، موانع تجاری و همچنین هزینه معاملات، توضیح داد. الف) نظریه مطلوبیت: در اقتصاد بیان می‌شود که مصرف‌کننده به دنبال حداکثر نمودن مطلوبیت خود از طریق مصرف کالا و خدمات متفاوت است؛ از این رو این مفهوم را می‌توان به عنوان شاخصی از سعادت و رضایت تعبیر کرد. از دیدگاه عقلایی، رضایت و سعادت از طریق منابع متعددی مانند کمیت، تنوع، نام تجاری یا برند، کیفیت درک شده و... بر اساس ترجیحات مصرف‌کننده قابل دستیابی است. در بررسی‌هایی که بر روی رفتار مصرف‌کننده انجام گرفت، مشخص شد که عامل احساسات نیز می‌تواند در حداکثرسازی مطلوبیت مؤثر باشد. ضمن تجزیه و تحلیل عامل احساس بر رفتار اجتماعی و تجاری مصرف‌کننده، ثابت شد که ایجاد مطلوبیت در یک فرد تنها از طریق شکل مادی مصرف نیست و احساسی که یک فرد از مصرف کالا و خدمات درک می‌کند نیز می‌تواند بسیار مؤثر باشد. در این میان آنچه می‌تواند بر این احساس اثرگذار باشد، مفهوم عواطف جمعی است. در ادبیات روانشناسی، عواطف جمعی به احساساتی گفته می‌شود که در بخش بزرگی از افراد یک جامعه مشترک باشد؛ مانند حس میهن‌دوستی. در بررسی‌های صورت گرفته مشخص که این عواطف جمعی در بسیاری از موارد، مَسری هستند؛ به این معنا که بروز عواطف و رفتار یک فرد منجر به ظهور احساسات و رفتار مشابه در سایر افراد یک جامعه خواهد شد (ویتن و همکاران^۱، ۲۰۲۰). بر این اساس،

^۱ Whitten et al.

می‌توان حالتی را در نظر گرفت که در آن سیاستمداران، باتوجه به وضعیت روابط بین‌المللی خود بخواهند عواطف اجتماعی را جهت بدهند؛ در این مدل حس نفرت، که می‌تواند نقش مهمی در ایجاد یا کاهش مطلوبیت مصرف‌کنندگان دارد، در یک فرآیند رفت و برگشت تقویت می‌شود. از یک سو برخی سیاستمداران اصرار دارند تا وقایع را به نحوی بازگو کنند که حس نفرت را در مردم زنده نگه‌دارد و از سوی دیگر رأی دهندگان نیز حس تمایل به ایجاد این نفرت را پیدا می‌کنند و خواهان شنیدن آن ماجراها هستند (گلاسر^۱، ۲۰۰۵). بر این اساس در مدل مورد بحث بروز تغییر در سیاست کشورها در قبال یک کشور خارجی، که می‌تواند دلیل خوبی برای بیان و انکار داستان‌های نفرت‌انگیز از سوی سیاستمداران در خصوص آن کشور خاص باشد، می‌توان محرک خوبی برای برانگیختن عواطف جمعی آن کشور نسبت کشورهای دیگر باشد و در نتیجه شاهد ایجاد انحراف در تصمیم‌گیری حداکثر سازی مطلوبیت عوامل اقتصادی در مصرف‌کننده نهایی و به تبع آن تصمیمات مربوط به حداکثر سازی سود توسط بنگاه‌ها باشیم (پولینز^۲، ۱۹۸۹).

ب) موانع غیر تعرفه‌ای: از سوی دیگر تقریباً بر این موضوع که اعمال موانع تجاری، اعم از تعرفه‌ای و غیر تعرفه‌ای، به ضرر کارایی اقتصاد است اتفاق نظر وجود دارد. بر این اساس روابط ضعیف سیاسی را نیز می‌توان به عنوان یک مانع غیرتعرفه‌ای مؤثر دسته‌بندی کرد که اثر معکوس بر تجارت و تحرک نهاده‌های تولید خواهد داشت (ویتن و همکاران، ۲۰۲۰).

ج) هزینه‌های پنهان: از جمله موانعی که پیش‌روی سرمایه‌گذاران خارجی وجود دارد، بالا بودن هزینه‌های مبادله است. هزینه‌های مبادله بر انتخاب چگونگی فعالیت‌های اقتصادی و زمان مطلوب بازگشت سرمایه از طریق آن اثر خواهد گذاشت (فاضلیان و همکاران^۳، ۱۴۰۱). در این میان، از جمله عوامل سیاسی که موجب افزایش این هزینه‌ها می‌شود، می‌توان به مواردی مانند نفرت‌پراکنی نژادی، بی‌اعتمادی متقابل، تنش‌های تاریخی حل نشده و اختلافات سیاسی طولانی مدت اشاره کرد که موجب جدا ماندن دو کشور از یکدیگر خواهد شد. در مقابل روابط گرم یا طرز فکرهای ناشی از آن (مانند

¹ Glaeser

² Pollins

³ Fazelian et al. (2022)

ایجاد حس برادر ملی، تأکید بر ریشه‌های فرهنگی مشترک و...) موجب ایجاد احساس مودت میان ملت‌ها و در نهایت تسهیل توسعه روابط اقتصادی می‌شود که می‌توان آن را در قالب افزایش تجارت، کمیت و کیفیت کشتیرانی و همکاری‌های اقتصادی مشاهده کرد (ویتن و همکاران، ۲۰۲۰).

۲-۲- شباهت ساختاری و جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی

از نگاه نورث (۱۹۷۳) وجود تفاوت در نهادهای تشکیل دهنده هر جامعه مهم‌ترین عامل در تفاوت میان سطح توسعه‌یافتگی هر جامعه است؛ نه انباشت سرمایه و نوآوری. به بیان دیگر کیفیت سازمانی در هر جامعه می‌تواند از طریق تسهیل در قوانین ورود به کسب و کار، بسترهای حمایت‌های قانونی از سرمایه‌گذاری، حذف مقررات زائد، تأمین امنیت حقوق مالکیت، تضمین اجرای کامل قراردادها، اعمال سیاست‌های تجاری مناسب (اعم از تعرفه و غیر تعرفه‌ای) و عدم دخالت در بازارها بر جذب سرمایه‌گذاری خارجی نیز تأثیرگذار باشد (حیات^۱، ۲۰۱۹). از این رو به نظر می‌رسد هنگام ورود شرکت‌های چند ملیتی با هدف سرمایه‌گذاری به یک کشور خارجی، آن‌ها ناگزیر از تطبیق استراتژی‌های خود با الزامات نهادی کشور مذکور، که ممکن است با نمونه‌های مشابه کشور خود متفاوت باشد، هستند. لذا شرکت‌های چند ملیتی^۲ (به عنوان بازیگر اصلی FDI) بیشتر تمایل دارند در کشورهایی سرمایه‌گذاری کنند که سطح توسعه یافتگی آن‌ها مشابه کشور محل استقرار شان باشد. بر اساس داده‌ها و اطلاعات موجود بیش از ۷۰ درصد از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی از اقتصادهای در حال توسعه و در حال گذار به سایر اقتصادهای در حال توسعه و در حال گذار می‌رسد و تقریباً ۵۰ درصد از این میزان به کشورهای واقع در منطقه کشور مبدأ اختصاص می‌یابد (آنکتاد^۳، ۲۰۱۴).

در این زمینه، مطالعات خارجی مختلفی به این موضوع پرداخته‌اند که نتایج مختلفی را به دست آورده‌اند و در زیر به برخی از آنها اشاره شده است:

^۱ Hayat

^۲ Multinational Corporation (MNC)

^۳ UNCTAD

دنگ^۱ (۲۰۱۵) نشان داد که وجود ارتباط بین وجود نظام‌های مبتنی بر دموکراسی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بیشتر به خاطر وجود سوگیری است که در سرمایه‌گذاری از کشورهای غربی و دموکراتیک سرچشمه گرفته است. به دیگر کلام وجود شباهت سیاسی بین کشور سرمایه‌گذاری و کشور میزبان است که زمینه‌های جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را فراهم می‌کند. بر این اساس و با توجه به یافته‌های این پژوهش انتظار می‌رود که روند سرمایه‌گذاری کشورهای غربی در آینده‌ای نه چندان دو کاهش یابد. چرا که اگر کشورهای غیر دموکراتیک، مانند چین و روسیه، به ارتقای جایگاه خود به عنوان سرمایه‌گذار بین‌المللی ادامه دهند، دولت‌های نظیر آن‌ها در آفریقا، آسیا، اروپای شرقی و خاورمیانه به طور فزاینده‌ای در قدرت احساس امنیت خواهند کرد؛ زیرا می‌توانند بر جریان سرمایه‌گذاری ثابت از سوی دوستان خود تکیه کنند. در نتیجه این فرآیند، نظام‌های سیاسی غیر دموکراتیک با فشارهای کمتری برای اصلاح و حرکت به سمت دموکراسی مواجه خواهند شد.

سزار و اسکوبار^۲ (۲۰۱۵) نیز به بررسی ارتباط بین سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) و شباهت نهادی پرداخته‌اند. بررسی آن‌ها حاکی از آن است که فاصله نهادی هم احتمال سرمایه‌گذاری خارجی یک شرکت و هم حجم آن را کاهش می‌دهد. مطالعات انجام شده بر این مبنا نشان می‌دهد که اثرگذاری فاصله نهادی بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی معنادار است؛ مواردی از قبیل فساد، قوانین و مقررات، مقررات حاکم بر بازارهای مالی، محدودیت‌های استخدام و اخراج نیروی انسانی و تمرکززدایی در چانه‌زنی پیرامون تعیین حداقل دستمزد.

الشاگی و محمد^۳ (۲۰۲۳) تأثیر شباهت نهادی را بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی ارزیابی نموده‌اند. ضمن بررسی داده‌ها و اطلاعات سرمایه‌گذاری دوطرفه از ۱۹۰ کشور جهان، چه به عنوان مبدأ و چه میزبان سرمایه‌گذاری خارجی، مشخص شد که شباهت نهادها شاید به طور کلی بر FDI اثرگذار نباشد، اما نحوه دخالت دولت‌ها در بازار و موضوع فساد می‌تواند بر این جریان اثرگذار باشد.

¹ Dang

² Cezar & Escobar

³ El-Shagi & Muhammad

با توجه به موارد بالا، اثبات اثرگذار شباهت نهادها بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، نوآوری این پژوهش در به کارگیری متغیر شباهت آراء ابراز شده در مجمع عمومی سازمان ملل متحد (به عنوان شاخصی از شباهت در موضع‌گیری‌های سیاست خارجی) و شاخص لیندر (به عنوان شاخصی از شباهت در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی) برای توضیح سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بوده است. همچنین در این پژوهش نسبت به مقایسه تأثیر آن‌ها بر متغیر وابسته نیز اقدام شده است.

در برخی مطالعات انجام شده به زبان فارسی نیز به بررسی تأثیر متغیرهای نهادی بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی پرداخته شده است. این مطالعات بیشتر متغیرهای مربوط به کشورها را مورد بررسی قرار داده‌اند و از بررسی اثر شباهت آن‌ها بر متغیر وابسته مدل غفلت کرده‌اند. این در حالی است که نوآوری این پژوهش در بررسی اثرگذاری شباهت متغیرهای سیاسی و اقتصادی بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و سپس مقایسه اثر آنها است.

گرایبی‌نژاد و همکاران^۱ (۱۳۹۳) به بررسی موضوع تأثیرگذاری متغیرهای نهادی و ساختاری بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، با استفاده از داده‌های ۳۰ کشور جهان، طی دوره زمانی ۱۹۹۸-۲۰۱۱ پرداخته‌اند. نتایج پژوهش حاکی از آن است که شاخص حکمرانی خوب اثر مثبت و معناداری بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی داشته است.

مفوضی و همکاران^۲ (۱۳۹۷) تأثیر کیفیت نهادی بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ۳۰ کشور با درآمد متوسط، در دوره زمانی ۲۰۰۲-۲۰۱۵ را بررسی کرده‌اند. نتایج نشان می‌دهد شاخص‌های ثبات سیاسی، کیفیت قوانین و مقررات، حاکمیت قانون و کنترل فساد، تأثیر مثبتی بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی داشته‌اند و در میان مؤلفه‌های مذکور، شاخص کیفیت قوانین و مقررات بیشترین تأثیر را در جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی داشته است.

نیکدل و همکاران^۳ (۱۴۰۰) با استفاده از داده‌های ۶۶ کشور و روش اقتصادسنجی فضایی در بازه زمانی ۱۹۹۰-۲۰۱۶ به مطالعه تأثیر امنیت سیاسی بر جذب سرمایه

¹ Geraeinezhad et al. (2014)

² Mofavezi et al.(2018)

³ Nikdel et al. (2021)

گذاری مستقیم خارجی پرداخته‌اند. بر اساس این پژوهش متغیر ثبات دولت‌ها اثر مثبت و معناداری بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دارد. از سویی دیگر اثر سرریز امنیت سیاسی نشان می‌دهد هر چه منطقه ای که کشورها در آن واقع هستند، از امنیت بیشتری برخوردار باشد، تمایل سرمایه‌گذاران برای حضور و سرمایه‌گذاری بیشتر خواهد شد و این عامل یکی از فاکتورهای مهم و اثرگذار بر جریان سرمایه‌گذاری است.

تقی‌زاده و همکاران^۱ (۱۴۰۰) نیز نسبت به بررسی تأثیر دموکراسی و فساد، بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای غرب و شرق آسیا، برای دوره زمانی ۲۰۱۸-۲۰۰۹، اقدام نموده‌اند. نتایج حاکی از وجود یک رابطه مثبت و معنادار بین متغیر دموکراسی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و وجود یک رابطه منفی و معنی‌دار بین فساد با متغیر وابسته مدل است.

در کل نوآوری این پژوهش در استفاده از شاخص شباهت در نظرات ابراز شده در مجمع عمومی سازمان ملل و نزدیکی درآمد سرانه دو کشور به منظور تبیین نوسانات سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و مقایسه اثر آن‌ها است.

۳- طراحی الگوی مدل

۳-۱- خصوصیات مدل جاذبه

مدل جاذبه بیانی از تعامل میان متغیرهای سیاسی، اقتصادی اجتماعی و... بر متغیر وابسته پژوهش است. این مدل که الهام گرفته از نظریه جاذبه میان اجسام نیوتن می‌باشد، برای اولین بار توسط گری در دهه ۱۸۶۰ برای مطالعه رفتار انسانی به کار گرفته شد (عسگری^۲، ۱۳۸۷). مدل جاذبه اولین بار در سال ۱۹۶۲ توسط اقتصاددان هلندی یان تینبرگن برای پیش‌بینی و ارزیابی اثرات برخی متغیرها بر جریان تجارت بین‌المللی مورد استفاده قرار گرفت. در ابتدا متغیرها تناسب بیشتری با قانون نیوتن داشتند؛ یعنی دو متغیر فاصله میان کشورها و تولید ناخالص داخلی آن‌ها. اما کم‌کم برخی متغیرهای اقتصادی مانند حضور در توافق‌نامه‌ها یا پیمان‌های تجاری، برخی متغیرهای غیر اقتصادی مانند مساحت کشورها، دسترسی به آب‌های آزاد، وجود سوابق

^۱ Taghizade et al. (2021)

^۲ Asgari (2008)

استعماری و... و برخی متغیرهای سیاسی مانند سطح روابط دیپلماسی میان کشورها، دریافت کمک‌های نظامی و... به مدل وارد شد (فرجی دیزجی و پورسلیمی^۱، ۱۳۹۹) در نوع ساده شده این مدل حجم تجارت، به‌عنوان متغیر مستقل، و تولید ناخالص داخلی و فاصله به عنوان متغیر مستقل تعریف می‌شوند. اگر این مدل از طریق سری زمانی یا داده‌های مقطعی برآورد شود، از آنجا که ناهمگنی میان کشورها را مورد توجه قرار نداده، تورش دارد. از آنجا که ویژگی‌های مختص هر کشور می‌تواند در جریان تجارت نقش ایفا کند، لذا استفاده از داده‌های پانل می‌تواند راهگشا باشد (سعادت و محسنی^۲، ۱۳۹۳).

۲-۳- چارچوب متدولوژی

داده‌های این پژوهش از نوع پانل است، به این معنا که وضعیت چندین نهاد (در این پژوهش، جفت کشورها) در زمان‌های مختلف (سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۹) مورد بررسی قرار می‌گیرد. داده‌های پانل امکان تجزیه و تحلیل تغییرات مقطعی و سری زمانی را فراهم می‌کند و بینش‌های ارزشمندی را در مورد پویایی و روابط بین متغیرها در درون و بین موجودیت‌ها ارائه می‌دهد.

با توجه به این که داده‌ها در این پژوهش از نوع پانلی هستند، در قدم نخست باید مانایی آن‌ها مورد بررسی قرار گیرند. در مواردی که برخی متغیرها در سطح و برخی دیگر با یک مرتبه تفاضل‌گیری مانا باشند، از روش از روش خودرگرسیون با توزیع با وقفه در داده‌ها پانل یا $Panel\ ARDL^3$ استفاده می‌شود (پساران، شین و اسمیت^۴، ۱۹۹۹). $Panel\ ARDL$ یک مدل اقتصادسنجی پویا است که برای تجزیه و تحلیل روابط بلندمدت و کوتاه مدت بین متغیرها می‌شود. همچنین این مدل، پویایی متغیرها را با گنجانیدن مقادیر تأخیر نشان می‌دهد و می‌توان از آن برای آزمایش هم‌انباشتگی و تخمین سرعت تعدیل در حالت تعادل نیز استفاده کرد.

به طور معمول از سه روش در برآورد مدل‌های $Panel\ ARDL$ استفاده می‌شود:

¹ Faraji-dizaji & porsalimi (2020)

² ddt & oo hsnni (2014)

³ AutoRegressive Distributed Lag

⁴ Pesaran, Shin & Smith

۱. میان گروهی^۱: برآورد مدل برای هر مقطع به صورت جداگانه انجام می‌شود و میانگین ضرایب محاسبه شده برای کل مدل منظور می‌گردد (چایتیپ و همکاران^۲، ۲۰۱۵).
۲. میان گروهی تلفیقی^۳: در این روش ضرایب بلند مدت برای تمام مقاطع یکسان در نظر گرفته می‌شود و سایر ضرایب به صورت میانگین برآوردهای هر مقطع اعلام می‌شود (پسران، شین و اسمیت، ۱۹۹۹).
۳. اثرات ثابت پویا^۴: درست نقطه مقابل روش‌های فوق، تمام ضرایب، به جز عرض از مبدأ، برای مقاطع یکسان فرض می‌شود (پسران، شین و اسمیت، ۱۹۹۹).
- تعداد وقفه‌های بهینه مدل را می‌توان از آماره‌های آکائیک^۵، شوارتز^۶ و حنان-کوئین^۷ مشخص کرد.

۳-۳- تصریح مدل

با توجه به مطالبی که در قسمت‌های پیشین بیان شد، می‌توان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جذب شده توسط کشورهای در حال توسعه را با توجه به مدل جاذبه و مطابق فرمول زیر مدل کرد:

$$\ln FDI_{ijt} = \alpha_0 + \alpha_1 \ln GDP_{it} + \alpha_2 \ln GDP_{jt} + \alpha_3 \ln LINDER_{ijt} + \alpha_4 \ln GAV_{ijt} + \varepsilon_{ijt} \quad (1)$$

که در آن FDI انباشت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی از سمت هر کدام از کشورهای عضو گروه ۷ (کانادا، فرانسه، آلمان، ایتالیا، ژاپن، بریتانیا و ایالات متحده آمریکا) در تک‌تک کشورهای منتخب در حال توسعه (مجموعاً ۱۹۷۵ جفت کشور) می‌باشد. همان‌طور که پیش از این اشاره شد، مهم‌ترین نیاز کشورهای در حال توسعه برای پیگیری اهداف توسعه‌ای خود انباشت سرمایه و دسترسی به فناوری‌های پیشرفته است؛ مواردی که می‌توان در تعامل با کشورهای توسعه یافته دریافت نمود. بر این اساس، و با

¹ Mean Group (MG)

² Chaitip et al.

³ Pooled Mean Group (PMG)

⁴ Dynamic Fixed Effect (DEF)

⁵ Akaike

⁶ Schwarz

⁷ Hannan-Quinn

توجه به اینکه این مقاله به دنبال یافتن عوامل مؤثر بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی توسط کشورهای توسعه یافته است، اعضای گروه ۷ (شامل کانادا، فرانسه، آلمان، ایتالیا، ژاپن، بریتانیا، و ایالات متحده) به عنوان کشورهای توسعه یافته در نظر شدند. کشورهای گروه هفت یا G7 را می‌توان به دلایل متعددی به عنوان کشورهای توسعه یافته به حساب آورد:

- اولاً این کشورها از بزرگترین اقتصادهای پیشرفته جهان هستند. آنها دارای سطوح بالایی از صنعتی شدن، قابلیت‌های فناورانه پیشرفته، استانداردهای بالای زندگی و نهادهای اقتصادی و سیاسی قوی هستند.
- ثانیاً این کشورها دارای سطوح بالایی از توسعه انسانی هستند، که شاخص‌هایی مانند امید به زندگی، سطح تحصیلات و درآمد سرانه آن را نشان می‌دهد.
- در نهایت این کشورهای بازیگران کلیدی اقتصاد جهانی هستند و بخش قابل توجهی از تولید ناخالص داخلی و تجارت بین‌المللی را به خود اختصاص می‌دهند. آنها دارای سیستم‌های مالی قوی، چارچوب‌های قانونی تثبیت شده و محیط‌های سیاسی باثباتی هستند که سرمایه‌گذاری را جذب کرده و از رشد اقتصادی حمایت می‌کند.

انتخاب سایر کشورها (کشورهای در حال توسعه) با توجه به وجود اطلاعات سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دوجانبه صورت گرفته است. منظور از GDP، شاخص تولید ناخالص داخلی کشورها با استفاده از نرخ برابری قدرت خرید به قیمت‌های ثابت سال ۲۰۱۷ است. داده‌ها و اطلاعات در بازه زمانی ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۹ مورد بررسی قرار خواهند گرفت. نوآوری این پژوهش در استفاده از متغیرهای *LINDER* و *GAV*، که به ترتیب شاخص‌هایی از شباهت‌های تصمیم‌گیری اقتصادی و سیاسی میان کشورها هستند، برای توضیح سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی است. در ادامه به نحوه محاسبه آنها پرداخته می‌شود:

الف) شباهت آراء ابراز شده در مجمع عمومی سازمان ملل متحد:

مجمع عمومی، هیئت مشورتی اصلی سازمان ملل متحد، که شامل نمایندگان از همه کشورهای عضو است. مجمع عمومی جلسه افتتاحیه خود را در سپتامبر هر سال با یک

نشست عمومی که در آن سران کشورها در مورد سیاست‌های جهانی و ملی سخنرانی می‌کنند، آغاز می‌کند. پس از آن و در طی سال جلسه‌های علنی برگزار می‌شود که در آن‌ها نمایندگان کشورها به بحث و بررسی موضوعات مختلف و تصویب قطعنامه پیرامون آن‌ها می‌پردازند (چرچ و مک‌کافری^۱، ۲۰۱۹).

رأی‌گیری در مجمع عمومی سازمان ملل متحد از همان ابتدای تأسیس سازمان ملل متحد توجه دانشمندان را به خود جلب کرده است. محققان مشهوری مانند هیوارد آلکر^۲، رابرت کئوهان^۳، آرنند لیفهارت^۴، جان مولر^۵ و بروس راست^۶ آثار ابتدایی خود را با کمک تحلیل‌هایی از آرای کشورهای مختلف در مجمع عمومی سازمان ملل منتشر نموده‌اند. در این مطالعات، مجمع عمومی سازمان ملل به عنوان عرصه‌ای که در آن می‌توان الگوهای رفتاری گسترده‌تری را در سیاست جهانی مشاهده کرد شناخته می‌شود. این مطالعات با الهام از انقلاب رفتاری و پیشرفت‌های روش‌شناختی در مطالعه رأی‌گیری نامی، به دنبال شناسایی بلوک‌های رأی‌دهی و ابعاد رقابت در سیاست جهانی بودند (وثن، ۲۰۱۹).

رای کشورهای مختلف در خصوص قطعنامه‌ها به صورت «بله»، «خیر» و «ممتنع» ثبت می‌شود. نگاه غالب در ادبیات بر این است که با این انتخاب‌ها باید به صورت ترتیبی رفتار شود، به صورتی که «خیر» نشان دهنده نشانه‌ای قوی‌تر از «ممتنع» در مخالفت با قطعنامه مورد بحث صادر کند. دولت‌ها همچنین می‌توانند در رأی‌گیری «غایب» باشند. متأسفانه در بسیاری از مطالعات «غیبت» و «ممتنع» را با هم یکی می‌گیرند؛ به این دلیل که غیبت در جلسه رأی‌گیری را در مخالفت با موضوع مورد بحث تفسیر می‌کنند. تفسیر واقع بینانه‌تر این است که بیشتر غیبت‌ها دلایل دیگری دارند، مانند جابجایی دولت که منجر به عدم حضور نماینده آن‌ها در سازمان ملل می‌شود. در واقع در ۶۸ درصد از مواردی که دولت غایب است، در فراخوان بعدی که در دستور کار قرار

¹ Church & McCaffrey

² Hayward Alker

³ Robert Keohane

⁴ Arend Lijphart

⁵ John Mueller

⁶ Bruce Russett

دارد نیز غایب خواهد بود (وُتِن، ۲۰۱۹). لذا به نظر می‌رسد این موضوع با این دیدگاه که «غیبت‌ها عموماً اعتراضاتی علیه قطعنامه‌ها هستند»، متناقض است. در این پژوهش به مانند اکثر پژوهش‌های انجام شده در آشکارسازی ترجیحات سیاست خارجی مبتنی بر سازوکار سازمان ملل متحد، بر اساس شباهت دوتایی آراء اعلامی بنا شده است. پرکاربردترین آن در مطالعه سیگنورینو و ریتتر^۱ (۱۹۹۹) تحت عنوان S بیان شده است. در صورت‌بندی امتیاز S ، پس از حذف جلسات دارای غیبت، آراء اعلام شده توسط کشورها، به عنوان معیارهای بیان ترجیحات، به این صورت تعریف می‌کنند که گویی رای ممتنع در نیمه راه بین یک رای بله و یک رای خیر قرار دارد. به عبارت بهتر امتیاز S یک اندازه‌گیری فاصله اقلیدسی بین هر دوتایی رأی کشورها در مجمع عمومی سازمان ملل است. این امتیاز به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$S_{ab} = \frac{\sum_v |Y_{av} - Y_{bv}|}{V} \quad (2)$$

که در آن V, \dots, \dots قطعنامه‌های رأی‌گیری شده در جلسات مختلف مجمع عمومی را نشان می‌دهد و Y رأی اعلام شده توسط کشورهای a و b نشان می‌دهد. Y بر اساس اعلام نظر هر کشور و موضعی که آن در برابر قطعنامه‌های مختلف ابراز می‌کند می‌تواند به صورت زیر باشد:

- اعلام موافقت «بله» $Y=1$
- اعلام مخالفت «خیر» $Y=3$
- اعلام بی‌طرفی «ممتنع» $Y=2$

در این صورت اگر $S=0$ باشد، کشورها در موارد پرسش شده کاملاً موافق و اگر $S=2$ کاملاً مخالف هستند. در جدول (۱) مثالی مبتنی بر داده‌های موجود از محاسبه این فرمول نشان داده شده است.

جدول (۱): مثالی از محاسبه شاخص S میان ایتالیا و ایران

شماره قطعنامه	ایتالیا	ایران	S
۵۵۴۰	ممتنع (۲)	موافق (۱)	۱
۵۵۴۳	موافق (۱)	مخالف (۳)	۲
۵۵۴۹	مخالف (۳)	موافق (۱)	۲
۵۵۵۰	موافق (۱)	موافق (۱)	۰
$S_{italy-iran}$			۱/۲۵

منبع: یافته‌های تحقیق

^۱ Signorino & Ritter

همچنین به منظور رعایت نکته پیشگفته در خصوص تفاوت میان غیبت و ابراز رأی ممتنع، اطلاعات مربوط به جلسات غیبت کشورها حذف شده‌اند. داده‌های مربوط به این متغیر از سایت مجمع عمومی سازمان ملل متحد استخراج شده است.

ب) شاخص لیندر:

از جمله متغیرهایی که می‌تواند شباهت سطح توسعه‌یافتگی جوامع را بسنجد، ترجیحات مصرف کننده است. با نظر به این موضوع و با توجه به قانون انگل (که در آن فرض می‌شود ترجیحات مصرف کننده به سطح درآمد وی بستگی دارد) لیندر پیشنهاد کرد که از درآمد سرانه می‌توان به عنوان یک شاخص برای ترجیحات (که مفهومی انتزاعی است) استفاده کرد (لیندر^۱، ۱۹۶۱). پژوهش‌ها نشان از آن دارد که کشورهایی با درآمد سرانه بالا، دارند کالاهای با کیفیت بالا و کشورهای با درآمد سرانه پایین، کالا با کیفیت کم تقاضا می‌کنند. در نتیجه کشورهایی با درآمد مشابه ساختار تقاضای مشابهی با هم دارند و به احتمال زیاد کالاهای تولیدی مشابه را تقاضا خواهند کرد.

از سوی دیگر شرکت‌ها در یک کشور به طور کلی مشتاق تولید کالایی هستند که بازار داخلی زیادی برای آن وجود دارد و صرفاً امکان صادرات مازاد آن را دارد. به عبارت دیگر در این نظریه ساختار عرضه کالا و خدمات در کشورها انعطاف‌پذیری پایینی دارند. در نتیجه اگر کالایی وجود داشته باشد، احتمال صادرات آن به منطقه‌ای بیشتر است که اختلاف درآمد سرانه، یا به عبارتی ترجیحات، در آن با کشور مبدأ حداقل باشد (سعادت و عرب^۲، ۱۴۰۱). از آنجا که سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را می‌توان مرحله‌ای پس از صادرات محصول و در راستای تلاش شرکت‌های چندملیتی به جهت کاهش هزینه‌های تمام شده محصولات دانست (دانینگ^۳، ۱۹۷۷)، در خصوص آن نیز می‌توان استدلال‌های فوق را پیاده نمود. از این رو انتظار می‌رود با کاهش اختلاف میان درآمدهای سرانه در کشور، احتمال افزایش این نوع سرمایه‌گذاری میان آن‌ها افزایش یابد. داده‌های مربوط به این قسمت از گزارش‌های بانک جهانی در سال‌های مختلف اخذ شده است.

¹ Linder

² ddt & rr bb (2022)

³ Dunning

بنابراین متغیر لیندر به شکل زیر تعریف می‌شود (ماتیاس^۱، ۱۹۹۷): (۳)

$$linder_{ijt} = \left[\frac{gdp_{it}}{pop_{it}} - \frac{gdp_{jt}}{pop_{jt}} \right]^2 \quad (3)$$

جدول (۲) آمار توصیفی داده‌های مربوط به متغیرهای مدل را نشان می‌دهد.

جدول (۲): آمار توصیفی

	lnFDI	lnLINDER	lnGDPJ	lnGDPI	lnGAV
میانگین	-۴/۸۱۹۹	۲۰/۵۳۰۱۹	۲۰/۸۰۷۶۴	۲۰/۰۵۳۸۳	-۰/۳۸۰۶
میانه	-۴/۹۵۱۰۵	۲۰/۸۹۷۲۲	۲۷/۲۰۱۷۸	۲۸/۷۲۲۹۴	-۰/۳۰۵۳۸
بیشینه	۰/۶۵۳۵۶۹	22/1025	30/74454	30/65145	۰/۵۸۹۶۰۷۰
کمینه	-۱۱/۵۲۸	۶/۴۳۸۰۸۳	۸/۸۲۹۵۷۵	۲۸/۰۲۳۰۶	-۴/۱۲۷۱۴
انحراف معیار	۱/۷۵۱۲۳۶	۱/۳۷۴۰۴۹	۲/۹۹۸۵۳۶	۰/۷۵۴۹۱۵	۰/۷۱۳۵۴
آزمون جاکو - برا	۱۴۸/۵۱۶	۳۲۹۳۳/۷۱	۴۲۱۲۹/۶۴	۳۹۰/۷۵۰۶	۶۳۶۱/۱۰۲
prob
مشاهدات	۱۹۷۴	۱۹۷۴	۱۹۷۴	۱۹۷۴	۱۹۷۴

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول (۳) اثرگذاری احتمالی متغیرهای مستقل مدل بر متغیر وابسته (سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی) را شرح می‌دهد:

جدول (۳): علامت‌های مورد انتظار متغیرها

علامت‌های مورد انتظار	نظریه مشهود	متغیرها
-	با توجه به مطالعات انجام شده، با افزایش شباهت میان ساختار تقاضای کشورها، انتظار می‌رود شاهد افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی باشیم/ از این با افزایش میزان این شاخص پیش‌بینی می‌شود، FDI کاهش یابد	lnLinder
- +	از یک سو انتظار می‌رود با افزایش شباهت آراء ابراز شده توسط کشور در مجمع عمومی سازمان ملل، شاهد تعامل بیشتر کشورها در عرصه‌های اقتصادی باشیم. از سوی دیگر در ادبیات جهانی سازی، پیش‌بینی می‌شود با کمرنگ شدن مرزها، تأثیر سایر مسائل بر تعاملات اقتصادی بین‌المللی کاهش یابد. لذا اثرگذاری این متغیر مبهم است.	lnGAV
+	افزایش تولید ناخالص داخلی کشورهای توسعه یافته احتمالاً، با توجه اثر مثبتی بر توانایی آن‌ها در سرمایه‌گذاری دارد، موجب افزایش FDI خواهد شد.	lnGDPI
+	افزایش تولید ناخالص داخلی کشورهای در حال توسعه یا سرمایه‌پذیر، از آنجا که شاخصی از اندازه بازار آن‌ها است، موجب افزایش جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی خواهد شد.	lnGDPJ

¹ Matyas

۴- تحلیل‌های تجربی

با توجه به این داده‌ها در این پژوهش از نوع پانلی هستند، در قدم نخست باید مانایی آن‌ها مورد بررسی قرار گیرند. به این منظور از آزمون‌های لوین، لین و چو، ایم، پسران و شین، ADF- فیشر و PP- فیشر استفاده شده است. نتایج این آزمون‌ها در جدول (۴) قابل مشاهده است.

جدول (۴): برآورد ریشه واحد در سطح

	Levin, Lin & chu t		Im, Pesaran & shin W-stat		ADF - Fisher chi-square		PP - Fisher chi-square	
	statistic	prob	statistic	prob	Statistic	prob	statistic	prob
lnfdi	-۱۹/۵۶۱	۰/۰۰۰	-۸/۹۸۱۹	۰/۰۰۰	۶۰۸/۸۶۸	۰/۰۰۰	۷۱۵/۹۱۳	۰/۰۰۰
lngdpi	۱۸/۷۷۱۴	۱/۰۰۰۰	۲۳/۸۵۲۸	۱/۰۰۰۰	۵۴/۹۳۹۶	۱/۰۰۰۰	۵۰/۷۷۴۲	۱/۰۰۰۰
lngdpj	-۱۵/۶۱۹	۰/۰۰۰	-۰/۸۱۱۲	۰/۲۰۸۳	۴۸۵/۸۲۱	۰/۰۰۰	۸۶۹/۴۸۸	۰/۰۰۰
lnlinder	-۲/۲۰۳۷	۰/۰۱۳۸	-۳/۷۰۲۵	۰/۰۰۰۱	۵۰۰/۹۹۸	۰/۰۰۰	۴۸۲/۲۸۱	۰/۰۰۰
lngav	-۲۳/۰۲۴	۰/۰۰۰	-۲۱/۹۲۳	۰/۰۰۰	۹۹۱/۲۰۲	۰/۰۰۰	۱۲۹۳/۷۳	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق

همان‌گونه که مشاهده می‌شود، جز لگاریتم متغیرهای lngdpi و lngdpj (تولید ناخالص داخلی کشورهای مبدأ و مقصد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی) از طریق تمام انواع آزمون‌های ریشه واحد، مانا هستند. بر این اساس، مانایی این متغیرها با یک بار تفاضل‌گیری نیز بررسی می‌شود و نتایج آن به شرح جدول (۵) است.

جدول (۵): برآورد ریشه واحد با یک بار تفاضل‌گیری

	Levin, Lin & chu t		Im, Pesaran & shin W-stat		ADF - Fisher chi-square		PP - Fisher chi-square	
	statistic	prob	statistic	prob	Statistic	prob	statistic	prob
lngdpi	-۳۱/۹۷۴	۰/۰۰۰	-۲۰/۲۵۳	۰/۰۰۰	۹۱۱/۸۴۹	۰/۰۰۰	۹۸۱/۳۶۴	۰/۰۰۰
lngdpj	-۲۸/۳۰۴	۰/۰۰۰	-۲۰/۷۰۶	۰/۰۰۰	۹۳۰/۱۹۳	۰/۰۰۰	۱۰۰۵/۵۶	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق

بر این اساس، متغیرهای فوق‌الذکر پس از یک مرحله تفاضل‌گیری مانا هستند، در نتیجه متغیرهای lnfdi، lnlinder و lngav هم‌انباشته از درجه صفر یا I(۰) و متغیرهای lngdpj و lngdpj هم‌انباشته از درجه اول یا I(۱) است. با توجه به اینکه با فرض وجود شیب همگن در بلندمدت، استفاده از روش میان‌گروهی تلفیقی، نسبت به سایر روش‌ها،

کارا تر است (پسران، شین و اسمیت، ۱۹۹۹)؛ در این مدل به منظور بررسی اثر شباهت‌های اقتصادی و سیاسی بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی از آن استفاده می‌شود.

به جهت جلوگیری از ایجاد رگرسیون کاذب باید هم‌انباشتگی مدل مورد بررسی قرار گیرد. جدول (۶) نتایج آزمون کائو برای مدل فوق را نشان می‌دهد.

جدول (۶): برآورد آزمون کائو جهت بررسی هم‌انباشتگی

	Kao Residual Cointegration Test	
	t-Statistic	prob
ADF	-۶/۸۸۴۴۰۶	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق

با توجه به آماره ADF و احتمال محاسبه شده برای آن می‌توان وجود هم‌جمعی در مدل را پذیرفت. به بیان دیگر فرض صفر آزمون که بیانگر عدم وجود هم‌جمعی در مدل می‌باشد رد شده و می‌توان ادعا نمود که میان متغیر وابسته و متغیرهای توضیحی یک رابطه بلند مدت وجود دارد.

با توجه به وجود رابطه هم‌انباشتگی میان متغیرها و مانانبودن داده‌ها در سطح، باید از روش خودرگرسیون با توزیع با وقفه در داده‌ها پانل یا Panel ARDL استفاده نمود. این مدل، یک رگرسیون پویا است که امکان تخمین رابطه بلندمدت بین متغیرها را، در حالی که پویایی‌های کوتاه مدت را نیز در نظر می‌گیرد، می‌دهد. این روش به ویژه در تجزیه و تحلیل رابطه بین داده‌های سری زمانی غیر ثابت مفید است، زیرا می‌تواند متغیرهایی را که از مرتبه‌های مختلف ادغام شده‌اند، را مدیریت کند.

جدول (۷) برآورد مدل بیان شده را نشان می‌دهد. مدل پیشنهادی به صورت $ARDL(2,1,1,1)$ می‌باشد. در خصوص نتایج جدول (۷) موارد زیر قابل بحث است:

۱. آماره‌های آزمون آکاییک و حنان-کوئین نشان می‌دهد وقفه‌های تعیین شده

۲ وقفه برای متغیر وابسته و ۱ وقفه برای متغیرهای مستقل) بهینه است.

۲. در بلند مدت همه متغیرهای وابسته، جز تولید ناخالص داخلی کشورهای

توسعه یافته با قیمت‌های ثابت سال ۲۰۱۷ (در این پژوهش کشورهای عضو

گروه ۷) معنادار شده‌اند. به کلام دیگر اندازه اقتصادی کشورهای توسعه یافته

ارتباط معناداری با سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی آن‌ها ندارد.

۳. در خصوص ضرایب متغیرهای شباهت در اعلام آراء سیاسی و درآمد سرانه، همان‌طور که انتظار می‌رفت منفی برآورد شده‌اند. به این معنا که هر چه میزان شباهت در موضع‌گیری‌های سیاسی در مجمع عمومی سازمان ملل و درآمدهای سرانه افزایش بیابد، میزان جذب FDI در کشورهای پذیرنده افزایش خواهد یافت. با توجه به بیشتر بودن قدرمطلق ضریب برآورد شده برای متغیر GAV نسبت به شاخص لیندر، می‌توان اثر شباهت در آراء مجمع عمومی را بیشتر از شباهت در ترجیحات و به دنبال آن ساختارهای تقاضا در اقتصاد دانست. به عبارت دیگر علی‌رغم نظر مشهور که جهانی‌سازی را روند غالب اقتصاد بین‌الملل می‌پندارد، شاهد ایجاد قطب‌های مختلف با توجه به گروه‌بندی‌های سیاسی در سطح بین‌الملل هستیم. لذا این پژوهش نتایج حاصل از مطالعات گذشته را تأیید می‌کند.
۴. نتایج برآورد مدل حاکی از این است که در بلند مدت و کوتاه مدت، میزان تولید ناخالص داخلی کشورهای پذیرنده، اثری معنادار با ضریب منفی بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دارد؛ که نتایج مطالعات پیشین را زیر سوال می‌برد. این نتیجه را می‌توان به این صورت تفسیر کرد که، از آنجا که کشورهای دارای اقتصاد کوچک‌تری هستند، نیاز بیشتر به جذب سرمایه‌گذاری خارجی دارند، تسهیلات بیشتری برای شرکت‌های چندملیتی فراهم می‌کنند. از سوی دیگر این کشورها معمولاً زمینه‌های فعالیت بیشتری نسبت به سایر کشورها دارند. از این رو شاهد آن هستیم که با کاهش اندازه اقتصاد در کشورهای پذیرنده، جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی افزایش می‌یابد.
۵. در کوتاه مدت اثر متغیرهای شباهت سیاسی و اقتصادی بر جذب FDI معنادار نیست. معنادار بودن اثر وقفه متغیر وابسته بر آن نشان دهنده این واقعیت است که کشورهای توسعه یافته، بیشتر به دنبال کار با آن دسته از کشورها هستند، که سابقه کار با آن‌ها وجود دارد. به دیگر کلام این کشورها، حداقل در کوتاه مدت، در انتخاب شرکای جدید محتاطانه عمل می‌کنند.

۶. ضریب جمله تصحیح خطا (ECM) به صورت معنادار، $۰/۸۳-$ برآورد شده است. این ضریب نشان‌دهنده وجود رابطه بلند مدت معنادار میان متغیرهای مدل است. همچنین پیش‌بینی می‌شود تفاوت میان رابطه کوتاه مدت و بلند مدت در هر دوره حدود ۸۳ درصد تعدیل شود؛ که سرعت قابل توجه مدل به سمت ضرایب محاسبه شده در بلند مدت را نشان می‌دهد.

جدول (۷): نتایج برآورد مدل پژوهش

Variable	Coefficient	Prob.
برآورد بلند مدت		
lnLINDER	-۰/۰۱۷۶۸۷	۰/۰۱۲۹
lnGDPI	-۰/۰۵۷۸۵۰	۰/۴۹۲۸
lnGDPJ	-۰/۹۵۷۴۳۲	۰/۰۰۰۰
lnGAV	-۰/۲۳۷۳۶۴	۰/۰۰۰۰
برآورد کوتاه مدت		
ECM	-۰/۸۳۰۲۶۲	۰/۰۰۰۰
D(lnFDI(-1))	۰/۲۰۲۳۶۸	۰/۰۰۰۰
D(lnLINDER)	-۰/۲۳۴۲۴۱	۰/۲۰۹۸
D(lnGDPI)	-۰/۱۲۵۳۳۷	۰/۹۰۱۳
D(lnGDPJ)	-۲/۳۵۰۵۷۹	۰/۰۱۷۲
D(lnGAV)	۰/۰۵۰۶۰۳	۰/۵۲۲۲
TREND	۰/۰۳۸۵۵۸	۰/۰۰۰۰
C	۱۶/۲۴۷۲۸	۰/۰۰۰۰
آماره‌های تعیین وقفه بهینه		
Akaike info	-۰/۳۹۴۳۲۶	
Hannan-Quinn	۰/۷۸۴۵۸۹	

منبع: یافته‌های تحقیق

۵- نتیجه‌گیری

با توجه به اینکه تقریباً تمام الگوهای رشد و توسعه اقتصادی بر اساس میزان و انباشت سرمایه توسعه یافته‌اند، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، به عنوان راه می‌توان به عنوان یکی از عوامل تسهیل کننده رشد در کشورهای در حال توسعه معرفی کرد. در خصوص عوامل مؤثر در جذب این نوع سرمایه‌گذاری، برخی بر متغیرهای اقتصادی (مانند

بازبودن اقتصادی، فراهم بودن زیرساخت‌ها، وجود بازارهای مالی توسعه یافته و... تأکید دارند و برخی دیگر آن‌ها را ناکافی می‌دانند. از نظر این متفکرین، صرف انجام اصلاحات اقتصادی در کشور کافی نیست و جریان‌های سرمایه در جهان تابعی از روابط سیاسی میان کشورها نیز است. این موضوع با توجه به وضع تحریم‌ها خصمانه علیه کشور ما طی سال‌های گذشته اهمیت می‌یابد. از سوی دیگر با توجه به اینکه شباهت میان کشورها عاملی در جهت تقویت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی است، این پژوهش به دنبال آن است مقایسه‌ای میان وجود شباهت در اظهارنظرهای بین‌المللی و ساختار اقتصادی بر جذب FDI انجام دهد.

در این راستا و به منظور محاسبه شباهت در سیاست خارجی از شاخص اشتراک در آراء مجمع عمومی سازمان ملل متحد استفاده شده است. با توجه به اینکه هزینه‌های اظهار نظر در مجمع عمومی سازمان ملل به مراتب نسبت به سایر مجامع بین‌المللی کم‌تر است، می‌تواند نشان‌دهنده اولویت‌های اساسی کشورها باشد. همچنین برای ارزیابی شباهت ساختارهای اقتصادی از شاخص لیندر بهره گرفته شده است. این با توجه به اینکه می‌توان از درآمد سرانه می‌توان به عنوان شاخصی برای ترجیحات (که مفهومی انتزاعی است) استفاده کرد، میزان تفاوت میان درآمد سرانه دو کشور را معرفی شده است.

به منظور انجام این مقایسه، از مدل جاذبه و روش Panel ARDL برای توضیح میزان انباشت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی توسط کشورهای عضو گروه ۷ در برخی کشورهای منتخب در حال توسعه، میان سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۹، استفاده شده است. برآورد مدل معرفی شده در بلند مدت، نشان از آن دارد که شاخص اشتراک آراء مجمع عمومی سازمان ملل متحد و شاخص شباهت در ترجیحات و ساختار تقاضای مصرف‌کننده، تأثیری معنادار بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دارند. با توجه به اینکه ضریب برآورد شده برای متغیر شباهت آراء بزرگ‌تر از شاخص لیندر است، می‌توان اینگونه دریافت که وجود تشابه در سیاست خارجی نقش مهم‌تری دارد. به دیگر کلام برخلاف صحبت‌هایی که از جهانی شدن اقتصاد مطرح می‌شود، شکل‌گیری روابط اقتصادی میان کشورها بر اساس سوگیری‌های سیاسی به امری طبیعی تبدیل شده است.

بر این اساس و با توجه به وضع تحریم‌های اقتصادی علیه سایر کشور توسط کشورهای غربی، کشورهای در حال توسعه برای جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی یا باید نسبت به تطابق با نظام سیاسی غالب بین‌المللی اقدام نمایند یا به دنبال تقویت پیوندها اقتصادی با کشورهای همسو از نظر سیاسی باشند. مثال‌هایی از ایجاد موفق چنین پیوندهایی در جهان وجود دارد؛ مانند اتحادیه اوراسیا. این اتحادیه، که شامل پنج کشور روسیه، بلاروس، قرقیزستان، ارمنستان و قزاقستان می‌باشد، نهادی اقتصادی در شمال ایران است. هدف از تشکیل و توسعه آن، هماهنگی میان کشورهای تازه استقلال یافته از اتحاد جماهیر شوروی سابق، در ابعاد اقتصادی و سیاسی است. در بعد اقتصادی، هدف خاص این اتحادیه ایجاد فضای واحد اقتصادی، توسعه بازار مشترک و دستیابی به حرکت آزاد کالا، خدمات، نیروی کار و سرمایه میان کشورهای عضو است. به نوعی پژوهش حاضر نتایج بلاغی اینالو و همکاران^۱ (۱۴۰۱) که به منافع اقتصادی ارتقا روابط اقتصادی میان ایران و اتحادیه اوراسیا، با توجه به تشابه مواضع سیاسی، پرداخته بود را تأیید می‌نماید.

تقدیر و تشکر

در پایان نویسندگان بر خود لازم می‌دانند که از آقای مهندس امیرحسین پیروی، برای کمک‌هایی که در جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز مقاله انجام دادند، قدردانی نمایند.

تضاد منافع

نویسندگان نبود تضاد منافع را اعلام می‌دارند.

^۱ Balaghi Enalou et al. (2022)

فهرست منابع

۱. بلاغی اینالو، یاسر، نجاتی، مهدی، بهمنی، مجتبی و جلایی اسفندآبادی، سیدعبدالمجید (۱۴۰۱). منافع اقتصادی ایران از گسترش روابط تجاری با اتحادیه اوراسیا. *فصلنامه نظریه‌های کاربردی اقتصاد*، ۹(۱)، ۱-۲۶.
۲. تقی‌زاده الیاس آباد، حدیثه، رضازاده، علی و جهانگیری، خلیل (۱۴۰۰). بررسی تأثیر دموکراسی و فساد بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای غرب و شرق آسیا. *پژوهش‌های اقتصادی (رشد و توسعه پایدار)*، ۲۱(۳)، ۱۴۴-۱۰۹.
۳. سعادت، رحمان و عرب، محمدحسین (۱۴۰۱). *نظریه‌های تجارت بین‌الملل*. تهران: نور علم.
۴. سعادت، رحمان و محسنی، ناهید (۱۳۹۳). بررسی همگرایی اقتصادی میان ایران و کشورهای حوزه دریای خزر (کاربرد جاذبه). *فصلنامه پژوهشنامه بازرگانی*، ۷۳، ۵۳-۲۹.
۵. عسگری، حشمت‌الله (۱۳۸۷). *رویکردی نوین به مسأله علل فرار مغزها و اثرات آن روی سرمایه انسانی، رشد اقتصادی و همگرایی منطقه‌ای در بین کشورهای در حال توسعه*. پایان‌نامه دکتری. دانشگاه علامه طباطبایی.
۶. فاضلیان، رضا، عارف‌نژاد، محسن و روستا، زهره (۱۴۰۱). شناسایی و رتبه‌بندی موانع سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران: کاربرد روش دلفی فازی. *فصلنامه نظریه‌های کاربردی اقتصاد*، ۹(۳)، ۱۷۰-۱۴۷.
۷. فرجی دیزجی، سجاد و پورسلیمی، حمیدرضا (۱۳۹۹). نقش اقتصادی نمایندگی‌های دیپلماتیک در توسعه صادرات. *فصلنامه پژوهشنامه بازرگانی*، ۹۴، ۲۳۰-۲۰۵.
۸. گرابی‌نژاد، غلامرضا، دقیقی اصل، علیرضا و استاد رمضان، آذین سادات (۱۳۹۳). تأثیر عوامل مؤثر بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی با تأکید بر متغیرهای نهادی و ساختاری. *فصلنامه علوم اقتصادی*، ۸(۲۹)، ۱۵۰-۱۳۱.
۹. مفوضی، بهاره، طباطبایی نسب، زهره و ابطحی، یحیی (۱۳۹۷). آثار کیفیت نهادی و فشار بازار ارز بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی: مطالعه بین‌کشوری. *فصلنامه علمی سیاست‌های راهبردی و کلان*، ۶(۴)، ۷۰۹-۶۸۶.
۱۰. نیکدل، زینت، شیرافکن لمسو، مهدی و جلیلی، زهرا (۱۴۰۰). اثرگذاری امنیت سیاسی و ثبات دولت‌ها بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی. *اقتصاد با ثبات و توسعه پایدار*، ۲(۲)، ۱۴۲-۱۰۹.

1. Asgri, H. (2008). *A New Approach To The Problem Of The Causes of Brain Drain And Its Effects on Human Capital, Economic Growth And Regional Integration Among Developing Countries*. Unpublished doctoral dissertation, Allame tabataba'i University (In Persian).
2. Balaghi Enalou, Y., Nejati, M., Bahmani, M., & Jalae Esfandabadi, S. A. (2022). Iran's Economic Interests from Expanding Trade Relations with Eurasian Economic Union: GDyn Approach. *Quarterly Journal of Applied Theories of Economics*, 9(1), 1-26 (In Persian).
3. Cezar, R., & Escobar, O. R. (2015). Institutional distance and foreign direct investment. *Review of World Economics*, 151, 713-733.
4. Chaitip, P., Chokethaworn, K., Chaiboonsri, C., & Khounkhalax, M. (2015). Money supply influencing on economic growth-wide phenomena of AEC open region. *Procedia Economics and Finance*, 24, 108-115.
5. Church, J., & McCaffrey, M. (2013). International organizations: Available information and documentation. In *Routledge Handbook of International Organization* (pp. 27-40). Routledge.
6. Dang, T. A. (2015). Similarities Attract: Political Regimes and Foreign Direct Investments. *Journal of Political Sciences and Public Affairs*, 3(2), 1-7.
7. Dunning, J. H. (1977). Trade, location of economic activity and the MNE: A search for an eclectic approach. In *The international allocation of economic activity: proceedings of a Nobel Symposium held at Stockholm* (pp. 395-418). London: Palgrave Macmillan UK.
8. El-Shagi, M., & Muhammad, B. (2024). Institutional Similarity and Bilateral FDI. *Journal of the Knowledge Economy*, 15(1), 4605-4638.
9. Faraji Dizaji, S., & Poursalimi, H. R. (2020). The Economic Role of Diplomatic Representation in Promoting Exports. *Iranian Journal of Trade Studies*, 24(94), 205-229 (In Persian).
10. Fazelian, R., Arefneghad, M., & Rousta, Z. (2022). Identifying and Prioritizing of Obstacles to FDI in Iran: A Fuzzy Delphi Method. *Quarterly Journal of Applied Theories of Economics*, 9(3), 147-170 (In Persian).
11. Geracinezhad, G., Daghighi-e-asl, A & .Ostad Ramezan, A .(2014) .The effect of effective factors on foreign direct investment attraction with emphasis on institutional and structural variables. *Financial Economics*, 8(29), 130-150 (In Persian).
12. Glaeser, E. L. (2005). The political economy of hatred. *The Quarterly Journal of Economics*, 120(1), 45-86.
13. Hayat, A. (2019). Foreign direct investments, institutional quality, and economic growth. *The Journal of International Trade & Economic Development*, 28(5), 561-579.
14. Linder, S. B. (1961). An Essay on Trade and Transformation. *Almqvist and Wiksells*.
15. Mátyás, L. (1997). Proper econometric specification of the gravity model. *The world economy*, 20(3), 363-368.

16. fff azzzi, B., aattt aaa'i-Nasab, Z., & Abtahi, S. Y. (2018). the Impact of Institutional Quality and Exchange Market Pressure on Foreign Direct Investment : A Cross Countries Study. *Quarterly Journal of The Macro and Strategic Policies*, 6(24), 686-709 (In Persian).
17. Nikdel, Z., Shirafkan, M., & Jalili, Z. (2021). The Effect of Political Security and Government Stability on Attracting Foreign Direct Investment: Spatial Econometrics. *Stable Economy Journal*, 2(2), 109-142 (In Persian).
18. Paul, J., & Feliciano-Cestero, M. M. (2021). Five decades of research on foreign direct investment by MNEs: An overview and research agenda. *Journal of business research*, 124, 800-812.
19. Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. P. (1999). Pooled mean group estimation of dynamic heterogeneous panels. *Journal of the American statistical Association*, 94(446), 621-634.
20. Pollins, B. M. (1989). Conflict, cooperation, and commerce: The effect of international political interactions on bilateral trade flows. *American Journal of Political Science*, 737-761.
21. Sa'adat, R., & Arab, M. (2022). *International trade theories: Iran economic case*. Tehran: Noor -e- Elm (In Persian).
22. Sa'adat, R., & Mohseni, N. (2015). The Survey of Economic Integration among Caspian Sea Countries (Gravity Equation Model). *Iranian Journal of Trade Studies*, 19(73), 29-54 (In Persian).
23. Signorino, C. S., & Ritter, J. M. (1999). Tau-b or not tau-b: Measuring the similarity of foreign policy positions. *International Studies Quarterly*, 43(1), 115-144.
24. Sokhanvar, A. (2019). Does foreign direct investment accelerate tourism and economic growth within Europe?. *Tourism management perspectives*, 29, 86-96.
25. Taghizadeh Elyas Abad, H., & Rezazadeh, A. (2021). Study of the Impact of Democracy and Corruption on Foreign Direct Investment in West and East Asian Countries. *The Economic Research*, 21(3), 7-8.
26. Investing, I., & PLAN, A. A. (2014). WORLD INVESTMENT REPORT 2014.
27. UNCTAD. (2017). *World Investment Report 1998: Trends and Determinants*. New York and Genva: United Nations.
28. Voeten, E. (2013). Data and analyses of voting in the United Nations: General Assembly. *Routledge handbook of international organization*, 54-66.
29. Whitten, G., Dai, X., Fan, S., & Pang, Y. (2020). Do political relations ffect intrttt innll trdd?? eeeeeee from Cii n''s twll ee triii ng rrr tnrr.. *Journal of Shipping and trade*, 5, 1-24.